

Модернізація фінансових інститутів як чинник економічної безпеки держави

Островський І.А., к. е. н., доц., Харківський національний університет міського господарства

Економічна безпека є національним пріоритетом у зв'язку із процесом глобалізації, що підсилюються, й подальшим розвитком національної економіки в рамках СОТ, коли конкурентоспроможними виявляються великі багатопрофільні організації. Система економічної безпеки це не тільки сукупність ефективно взаємодіючих між собою інститутів, але й набір окремих інституційних підсистем, побудова яких сприяє сталому функціонуванню економіки.

В інституційній структурі економічної безпеки ключову роль відіграють фінансові ринки, що виконують певні економічні функції: інформаційну (надання інформації про обсяги й ціни фінансових ресурсів); поведінкову (фінансовий ринок за допомогою певних норм і правил нав'язує модель поведінки на ринку); сигнальну (за допомогою ринку формуються індивідуальні переваги); прогностичну (формуються очікування індивідів); інституційну (здійснюються визначення і реалізація вибору індивідуального учасника).

При цьому фінансовий сектор є досить суперечливим. В одних умовах він є стабілізатором економічної безпеки, в інших – каталізатором економічних погроз. Пояснюється це, насамперед тим, що сучасна міжнародна фінансово-кредитна інституційна інфраструктура характеризується кризовим станом. Фінансові активи значним чином мають фіктивний характер і в сотні разів перевищують матеріальні активи.

У розвитку сучасних фінансових інститутів зростають значні диспропорції: прогресуюче відокремлення грошових потоків від потоків товарів і послуг, домінування короткострокових інвестицій зі спекулятивними цілями на шкоду довгостроковим інвестиціям у реальне виробництво, стрімке зростання обсягів похідних цінних паперів та інші суперечності.

Фінансова система повинна бути ефективною, тобто забезпечувати трансформацію внутрішніх заощаджень в інвестиції з найменшими трансакційними витратами. Поки КПД українських фінансових інститутів дуже низький. Розрив між джерелами ресурсів (валовим заощадженням) і інвестиціями (валовим нагромадженням) зберігається на рівні 6-10% ВВП, що перешкоджає розгортанню масштабної інвестиційної активності.

Зараз відбувається активна інтеграція старих і нових фінансових інститутів на основі злиття, поглинання та імпорту. Процес інституційної конвергенції сприяє створенню якісно нових, інноваційних фінансових інститутів, що забезпечують економічну безпеку національної економіки. До традиційних функцій фінансових інститутів додалися нові:

- нагляд за найбільшими корпораціями й основними галузями економіки;

- підтримка розвитку нових галузей за допомогою системи спеціалізованих механізмів;
- моніторинг ефективності управління;
- інформування суспільства й економічних агентів про ситуацію в економіці;
- прогнозування і попередження кризових явищ;
- зменшення негативних посткризових тенденцій.